

Hvad vil det sige at læse Biblen?

Biblen – dens tilblivelse – bibelforskning – bibelsk teologi

Resumé af oplæg 20.9.22

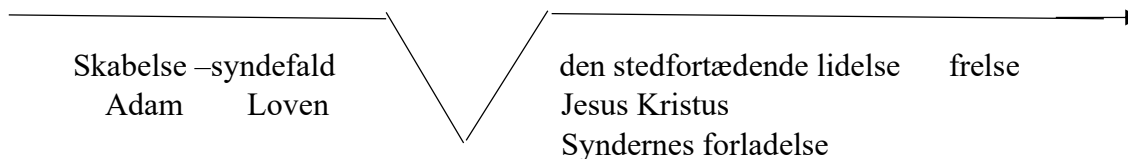
I Biblen

Biblia = (græsk) små bøger

- GT stammer fra det 1. århundrede f.Kr. hebraisk (aramæisk)
- NT stammer fra 1. århundrede e.Kr. græsk
- GT er nogenlunde identisk med det jødiske helligskrift TANAK
- Den tidlige krisedom var fælles med den antikke jødedom om at betragte de gt-lige skrifter som deres B., men vel at mærke i den græske oversættelse *Septuaginta*, som også inkl. de *apokryfe* skrifter.
- I løbet af de første århundreder e.Kr. udvidedes Bibelen til at omfatte de NT-lige skrifter, som efterhånden opnåede status af hellige skrifter.

II Den kristne teologis forståelse af Biblen

I den kristne teologi ses Bibelen som én stor fortælling om Guds handlen med mennesket fra skabelsen over syndefaldet til frelsen:

III Det Gamle Testamente

39 skrifter. Fortællinger – lovtekster, profetord, digte, visdomsord

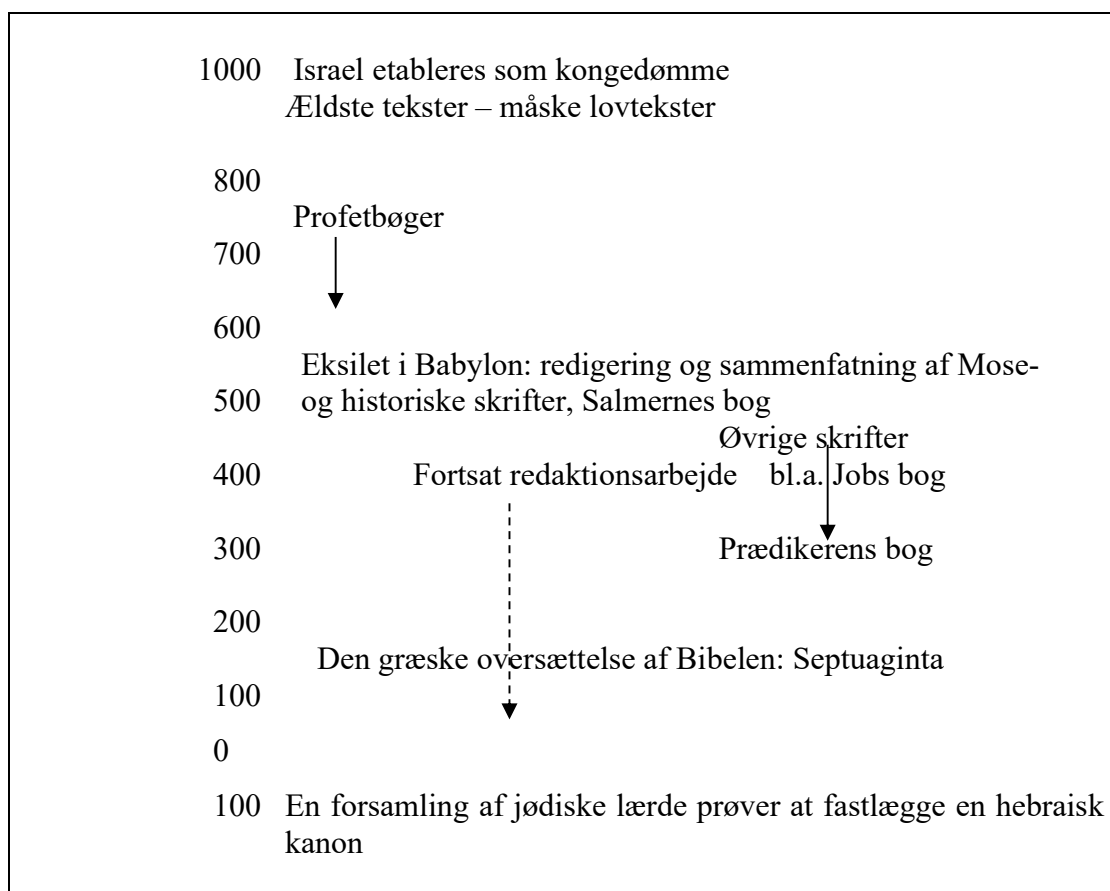
- Har undergået redigeringer og tilføjelser
- Den vigtigste periode i GTs tilblivelse er eksilet i Babylon 587-539 f. Kr.
- GT – en antologi der afspejler både den israelitiske-jødiske religions historie og selve det jødiske folks historie frem til o. 300 f. Kr.

IV Det Nye Testamente

- 27 skrifter af forskellig litterær genre:
- De fire evangelier: Matt. Mk. Luk. Joh.
- Det fortællende skrift: Apostlenes Gerninger
- Paulus' breve
- Breve som tilskrives Johannes, Peter, Jakob
- Johannes' Åbenbaringsbog
- Den NT-lige kanon endeligt fastlagt i slutningen af 4. århundrede

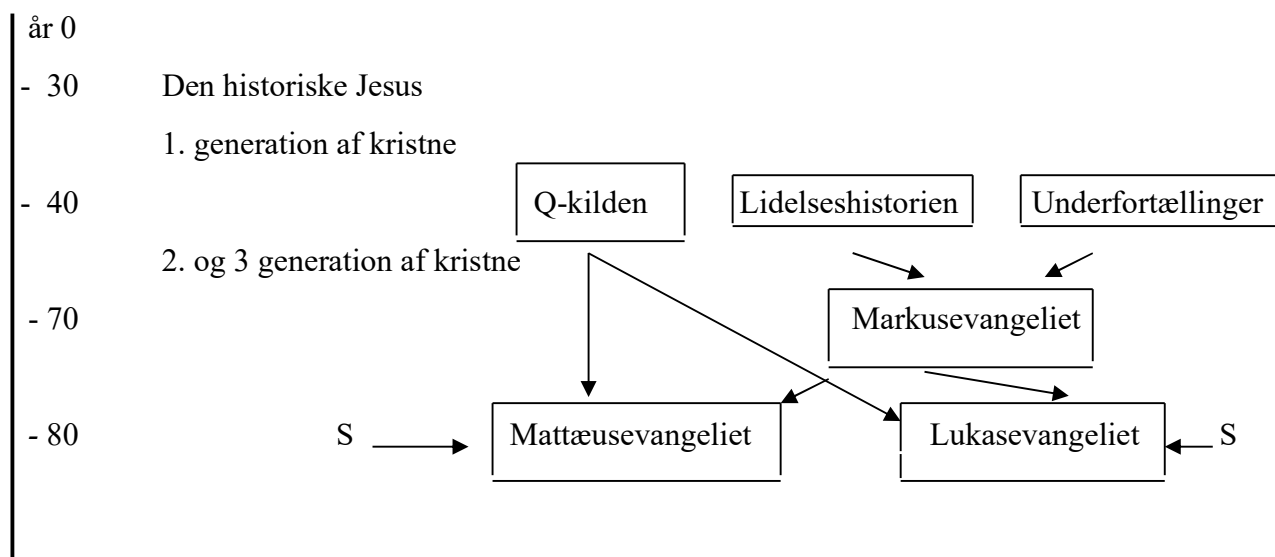
De gammeltestamentlige skrifers tilblivelse

Skrifterne i Det gamle testamente er blevet til i løbet af Israels historie, og eksiltiden i 500-tallet har været afgørende for samlingen og redigeringen af skrifterne.

De synoptiske evangelier kalder man også Matt, Mark og Luk. Dvs. at disse tre evangelier stort set har den samme disposition af deres stof. (Se *Evangelierne synoptisk sammenstillet*, Det Danske Bibelselskab)

Tilblivelsen af de synoptiske evangelier kan opstilles således (iflg. Gerd Theissen):

V Kanon = rettesnor

Den gt-lige kanon fastlagt af jødiske lærde i Jamnia år 90 e.kr.

Den kristne Bibel

Den nt-lige kanon fastlagt:

- I den østlige kristenhed 367
 - I den vestlige kristenhed ved et kirkemøde i 396
 - Gt får plads som forberedelsen til Jesu komme.

Bibeloversættelser – historisk

Oldtid og middelalder: græsk – aramæisk – syrisk – latin

VULGATA – den vestlige kirkes officielle Bibel (latin)

VI Den danske Bibel

Fase 1:

1550. Christian den 3s Danske Bibel

Præget af Luthers oversættelse: mundret og kraftfuldt sprog.

Idealet: at finde meningen i teksten

Fase 2:

1607 Biskop Resens oversættelse fra grundsporgene

Ideal: ordret oversættelse

Fase 3:

Karakteriseret ved tre nyoversættelser direkte fra grundsporgene:

1931-oversættelsen af Det Gamle Testamente

1948-oversættelsen af Det Nye Testamente

1992-oversættelsen af hele bibelen.

Baggrund i bibelkritikkens fremkomst og det historisk-kritiske arbejde med bibelteksterne, som gennem 1800-tallet havde præget bibelforskningen

VII Bibelforskning

Den historisk-kritiske forskning:

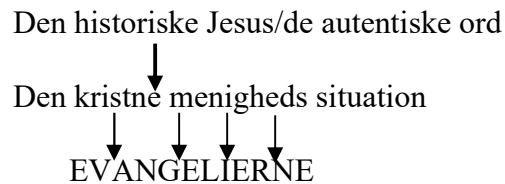
Forholdet mellem teksterne og den historie, som de beretter om.

I hvilken situation er teksten blevet til i, Hvad har været forfatterens anliggende i forhold til skriftets affattelsestid?

Hvad er tekstens teologi?

Hvad kan være sket med teksten undervejs fra dens tilblivelse til den fandt sin plads i GT eller NT, hvorvidt der fx er redigeret i teksten.

Den formhistoriske metode:

VIII Bibelfortolkning

Videnskabelig metode - og formidling - forskelle og sammenhæng

Bibelvidenskab:

Den historisk-kritiske metode ønsker at føre os tilbage til tekstens oprindelige omgivelser og horisont.

Formidling:

At føre teksten frem til os i dag

Formidlingsprocessen har tre led:

Afsender/forfatter – tekst – modtager

Da-tolkning og nu- tolkning

- Hvad siger teksten i sin oprindelige situation?
- Tilegnelsen
- En tekst har en mening – men flere betydninger
- Meningen er det, som forfatteren vil med teksten
- Men nye betydninger/ nye sider af teksten kan fremkomme i nye historiske situationer. Tilegnelsen afhænger af læserens situation, erfaringer og miljø

Nu-tolkninger op gennem kirkens historie

- Oldkirken. Den allegoriske fortolkning
- Renæssance og reformation – opgør med den allegoriske tolkning
- Luther: Kristus i centrum
- Barths Romerbrevstolkning
- Bultmanns eksistenstolkning
- Befrielsesteologien
- Feministisk kritik
- Psykologisk tolkning – den følelsesmæssige tilegnelse
- Teksten har et ”overskud